

Блінова Ганна Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Остапенко Богдан Юрійович

курсант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ «СУСІДСЬКИЙ НАГЛЯД» В УКРАЇНІ

Громадська безпека багато в чому залежить від пильності самих людей, а при тісній та якісній взаємодії громадськості з Національною поліцією вчинення правопорушень стає майже не можливим.

Як зазначає Н.В. Щеголева, розвинуте громадянське суспільство є найважливішою передумовою побудови правової держави і його рівноправним партнером. Саме в такій державі всі члени суспільства беруть активну участь у забезпеченні правопорядку і не вважають що: забута на зупинці сумка до них не має ніякого відношення; чоловік, який лежить на узбіччі просто п'яний; з квартири сусіда побутову техніку виносять тому, що він вирішив переїхати. Нашій поліції необхідно зробити все аби змінити свідомість і розуміння громадян, що суспільство повинне взаємодіяти з ОВС [8, с. 268].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб (ст. 11). Відповідно до ст. 89 «Спільні проекти з громадськістю» цього закону поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань. Співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних із здійсненням поліцейської діяльності, і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності здійснення такої діяльності [5].

Однією з форм такої взаємодії є програма «сусідська варта» - програма, що полягає у сприянні поліції, шляхом нагляду за дотримання правопорядку на території проживання сусідами [4, с. 15]. Ця програма є реальним інструментом для підвищення довіри населення шляхом взаємодії поліції і громади, а саме завдяки вирішенню територіальних проблем, можливості вільного спілкування з поліцією, отриманню відповідей на запитання щодо роботи патрульної поліції або інших особистих питань [9].

Найперше ця ідея з'явилася в США, а саме за ініціативи волонтерів Нью-Йорку після вбивства Кітті Дженовезе у 1964 році, за однією з версій умовами, що сприяли цьому вбивству стала бездіяльність людей, які бачили скоєння злочину. Обурення суспільства призвело до організації у групу невелику кількість волонтерів з цього самого району, які у співпраці з поліцією знайшли підозрюваного по цій справі. З того моменту і розпочалася ця програма, звісно ж вона не набула великої популярності з самого початку, але за підтримки урядом, вона тепер є однією з найефективніших програм у світі [3]. Аналогічні проекти почали розвиватись і в інших країнах світу: Канада, США, Австралія, Велика Британія, Нова Зеландія, Естонія тощо [6].

В Україні вперше презентували проект «Сусідська варта» 27 квітня 2017 року у Вінниці. До нього вже долучилось 14 ОСББ з 500, що утворені в місті. Представники Міжнародної організації IREX (Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів) за підтримки МВС та Канадської поліцейської місії в Україні провели для них тренінги та семінари. Також в 2017 році проект запустили в Борисполі, Рівному, Луцьку, Хмельницькому, Чернівцях, Кременчуці, Херсоні, Полтаві та Кривому Розі тощо [6].

Найголовнішою метою цієї програми - це об'єднання в групи або спілки громадян, які проживають на певній території, для того щоб вести спостереження за особами які викликають підозру, а при виявленні правопорушень інформують про це поліцію. Для досягнення найефективнішої віддачі і взагалі для початку роботи такої програми в нашому суспільстві треба відвідувати поліцейськими жителів району або домовласників і надавати консультативну допомогу в забезпеченні охорони квартир і будинків. Можливо, навіть з рекомендацією про встановлення відеокамери. Іноді ця діяльність включає створення цивільних дружин з патрулювання території. Це вже залежить від самих жителів, які були б згодні для виконання такої роботи.

Загалом для програми «сусідська варта» характерна наявність таких елементів: 1) склад учасників програми : представники міської влади; контактний поліцейський, яким може бути контактний дільничний чи патрульний; жителі ОСББ чи будинку де впроваджується проект, які виконують ролі координатора сусідської варти та його заступника, капітанів під'їздів, сусідських вартових; 2) план дій сусідської варти «Безпечний двір», що враховує результати періодичної оцінки безпеки двору, визначає кошторис витрат на освітлення, огорожі, камери спостереження тощо; 3) символіка на будинку, що вказує на наявність сусідської варти, у вигляді попереджувальних написів : «Навіть не думай!», «Тут діє сусідська варта!», «Увага, ведеться відео спостереження!», «Ми миттєво повідомляємо поліцію про всі підозрілі дії на нашій території!»; 4) застосування технічних засобів для зовнішнього освітлення дворів багатоповерхівок, під'їздів, встановлення камер відеонагляду у дворах та поблизу місць автопарковок, становлення домофонів, дверей у приміщення загального користування, замків на двері в підвальні та підсобні приміщення і горища, закріплені та закриті каналізаційні люки, благоустрій

території та робота по нейтралізації покинутих та занедбаних об'єктів, звалищ, пустирів; 5) створення спеціальних груп у соціальних мережах для оперативного обміну інформацією про безпеку в будинках та на прибудинкових територіях, тих ОСББ, що задіяні у програмі «сусідська варта» [7; 1].

«Сусідська варта» базується, в першу чергу, на формуванні культури поведінки людей у громадах та об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків, підняття їх правової свідомості, усвідомлення необхідності взаємодопомоги у тісній взаємодії з поліцією. Свідомі громадяни, оперативно повідомляючи правоохоронцям про підозрілі ситуації, вчинені правопорушення, інші актуальні питання, пов'язані з правопорядком, тим самим сприяють підвищенню рівню безпеки в місцях їх проживання. Спільно з сусідами вони піклуватимуться про захищеність свого житла, благоустрої території, що в кінцевому результаті приводить до зменшення злочинності [2].

Звісно, при запровадженні такої програми можуть мати місце і негативні прояви, наприклад, такі як збільшення кількості необгрунтованих викликів, перевищення мешканцями будинків повноважень координатора сусідської варти та його заступника, капітанів під'їздів, сусідських вартових тощо. Проте система суб'єктів взаємодії та забезпечення їх постійного оперативного обміну інформацією повинні запобігти таким негативним проявам.

На наш погляд, програма «сусідська варта» повинна сформулювати у свідомості будь-якого жителя квартири чи будинку бажання сприяти створенню більш безпечних умов життя. Основна діяльність «сусідів» у сфері забезпечення безпеки будинків повинна полягати у доведенні до відома сусідських вартових, капітанів під'їздів, координатора сусідської варти та контактного поліцейського інформацію про будь-які помічені кримінальні чи адміністративні правопорушення.

У Великій Британії, окрім основних дій по запобіганню правопорушенням, ще проводять опитування серед різних груп населення для виявлення слабких місць у самій програмі, місць з високим рівнем злочинності щоб зробити практичну реалізацію програми «сусідський нагляд» ще більш ефективною.

Необхідно також, на наш погляд, підвищувати роль Інтернету та соціальних мереж для накопичення та оперативного обміну інформацією між громадянами та поліцією, для покращення рівня громадської спостережливості і кваліфікованості у питанні допомоги правоохоронним органам. Така співпраця з поліцією буде говорити про виникнення громадської відповідальності та бажання поліпшення громадської безпеки. Незважаючи на не ідеальність цієї ідеї, вона спроможна підняти рівень громадської обізнаності в визначенні правопорушення та допомогти поліції знайти спільну мову з суспільством, використовуючи мережі Інтернету для більшої злагодженості та інформативності.

Головне завдання програми «сусідська варта» - це формування нової свідомості мешканців будинків про необхідність тісної взаємодії з поліцією

зادля досягнення високого рівня правопорядку та їх персональну відповідальність за безпеку місць де вони мешкають.

1. В Сумах міська влада та поліція презентували головам ОСББ проект «Сусідська варта». URL: <https://www.facebook.com/policesumy/posts/2143349545787614/>
 2. В Україні вперше з'явилась «сусідська варта». URL: <https://www.ukrainepravo.com/news/ukraine/v-ukraini-vpershe-z-yavilasya-susidska-varta-/>
 3. Кошмар на Остин-стрит. URL: <https://www.americanheritage.com/nightmare-austin-street>
 4. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.
 5. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. Урядовий кур'єр від 12.08.2015. № 146
 6. Сусідська варта. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
 7. Чванько Л. Капітан під'їзду та сусідські вартові: як в ідеалі має виглядати «Сусідська варта» (посібник). URL: <https://sheriffua.org/news/poltava/kapitan-pidjizdu-ta-susidski-vartovi-jak-v-ideali-maje-vigljadati-susidska-varta-posibnik>
 8. Щеголева Н. В. Полиция и общество: система и люди / Н. В. Щеголева // Молодой ученый. 2013. № 2. С. 267–269.
 9. Що таке «Сусідська варта» і навіщо вона українцям. URL: <https://uain.press/articles/shho-take-susidska-varta-navishho-vona-ukrayintsyam-584256>
-

Бойко Олена Іванівна,
викладач кафедри
тактико - спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Фрунза Наталія Олегівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

В останні роки, проблема взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами протидії злочинності викликає неабиякий науковий інтерес. Взаємодія Національної поліції України з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері протидії правопорушенням є важливим напрямком забезпечення ефективної поліцейської діяльності в державі.